



**ALUEELLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ**
KUOPIO

VERKOSTO

YHTEISTYÖ

DIALOGI

OSALLISUUS

TIIMITYÖ

YHDEN-
VERTAISUUS

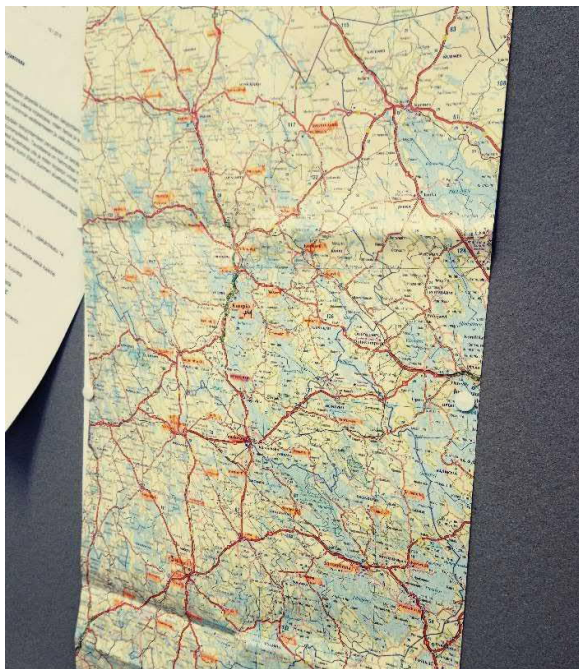
TOIMINTAKERTOMUS 2021

ALUEELLINEN KEHITTÄMISTEHTÄVÄ ETELÄ- JA POHJOIS-SAVO

ETELÄ- JA POHJOIS-SAVON KEHITTÄMISALUE

1.1.2018 Kuopion kaupunginkirjasto ryhtyi hoitamaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (660/2017) mukaisesti alueellista kehittämistehtävää toimialueenaan Etelä-Savon ja Pohjois-Savon yleiset kirjastot. Vuoden 2021 aikana alueellisen kehittämistehtävän hoitamisella on luotu edellytyksiä Savon yleisten kirjastojen toiminnan vahvistumiselle voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Vuonna 2021 Etelä- ja Pohjois-Savon alueella oli yhteensä 26 pääkirjastoa, 31 lähikirjastoa + 3 lainausasemaa, 10 kirjastoautoa ja 1 potilaskirjasto. Lisäksi Mikkeliissä palvelee liikkuvien kirjastopalveluiden yksikkö ja kirja-auto Mirja. Henkilötyövuosia Etelä-Savon kirjastoissa oli 89,67 ja Pohjois-Savon kirjastoissa 170,15 (Suomen yleisten kirjastojen tilastot). Välimatkaa pohjoisimman Sukevan ja eteläisimmän Suomenniemen kirjastojen välillä on suorinta tietä 326 kilometriä, joten alue on maantieteellisesti laaja. Tilastokeskuksen mukaan Etelä-Savossa oli vuoden 2021 lopussa asukkaita 131 693 ja Pohjois-Savossa 248 396. Koko Savon alueella on yhteensä 31 kuntaa.



Alueella on sekä kirjastokimppoja että kimppoihin kuulumattomia kirjastoja. Vuoden 2021 tilanteen mukaan Etelä-Savon kirjastoista Lumme-kimppaan kuuluvat muut paitsi Sulkavan ja Kangasniemen kirjastot. Lisäksi Pohjois-Savon kirjastoista Lumme-kimppaan kuuluu Varkauden kirjasto. Pohjois-Savon Rutakko-kimppaan kuuluvat Iisalmi, Keitele, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Rautalampi, Rautavaara, Sonkajärvi, Sukeva, Tervo, Varpaisjärvi, Vesanto ja Vieremä. Kimppojen sisällä on lisäksi tiivistä kirjastoyhteistyötä: Keitele, Pielavesi, Tervo ja Vesanto muodostavat yhdessä Nilakan kirjaston ja Joroinen ja

Rantasalmi Toenperän kirjaston.

Kaavin ja Tuusniemen kirjastot ovat osa Kuopion kaupunginkirjastoa. Hirvensalmen, Pertunmaan ja Puumalan kirjastot ovat osa Mikkelin seutukirjastoa.

KEHITTÄMISTYÖN RAKENTEET

Savon AKE-tiimi toteuttaa ja ideoi käytännön kehittämistyötä. Vuonna 2021 tiimiin kuuluivat koordinaattori, kolme informaatikkoa sekä vankilayhteistyötä tekevä kirjastosihteerit. Tiimin jäsenet tekevät AKE-työtä osan työajastaan (koordinaattori ja informaatikot 60 %, kirjastosihteerit 30 %), ja kolme päivää viikosta oli rauhoitettu tiimin AKE-työskentelylle. Tiimi kokoon-tui säännöllisesti ja järjesti yhden



kokonaisen toiminnansuunnittelupäivän. Tiimin osaamista ylläpidettiin jatkuvasti mm. kansallisella yhteistyöllä ja tarpeenmukaisesti koulutuksiin osallistumalla (mm. kehittävä arviointi). Kirjastotoimenjohtaja on tukenut tiimin toimintaa, ollut aktiivisesti mukana kansallisessa yhteistyössä ja vastannut kehittämistehtävän toteutuksesta (10 % työajastaan). Lisäksi alueellisen kehittämistyön toteutukseen ja suunnitteluun on osallistunut vähäisemmällä työpanoksella (5 %) antokaukolainausta hoitava kirjastovirkailija, asiakas- ja kokoelmapäällikkö, järjestelmä- ja verkkopäällikkö, tietoverkkoasiantuntija ja hallintopalveluvastaava.

Alueellisen kehittämistyön rahoitusta ja resursseja suunniteltiin yhdessä Kuopion kaupunginkirjaston hallintopalveluvastaavan ja kirjastotoimenjohtajan kanssa. Käyttötarkoituksen muutos kustannusarvioon tehtiin lokakuussa 2021, sillä epidemiatilanteen vuoksi toiminta toteutui osittain suunnitellusta poikkeavalla tavalla.

Savon alueellisen kehittämistyön suunnitteluryhmä pohtii kansalliseen ja alueelliseen tietoon nojaten, pitkällä tähtäimellä Savon kirjastoille parhaiten soveltuvia osaamisen kehittämisen teemoja ja kirjastojen verkostoitumista ja yhteistyötä tukevia toimia. Työryhmässä on pysyvä edustus Kuopiosta, Mikkelistä ja Itä-Suomen AVIsta. Lisäksi toimintakaudella 2020-2021 Etelä-Savosta on mukana 3 kirjastojen edustajaa ja Pohjois-Savosta 3 kirjastojen edustajaa. Vaihtuvat kirjastojen edustajat valitaan aina kaksivuotiskaudeksi kerrallaan. Vuonna 2021 työryhmä kokoontui yhteensä 4 kertaa etäyhteyksin. Muistiot julkaistiin kaikille Savon kirjastolaisille.

OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

VUODEN 2021 TAVOITTEET JA PAINOPISTEET

Toimintavuoden 2021 tavoitteena oli toimialueen yleisten kirjastojen verkostoitumisen ja yhteistyön tukeminen, osaamisen monipuolinen kehittäminen ja digi-osaamisen ylläpitäminen. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet ja painopisteet vuonna 2021 pohjautuivat kirjastolakiin, koulutuspalautteisiin ja -toiveisiin, AKE-koordinaattoreille järjestetyn koulutuskokonaisuuden antiin (AVI), kirjastojen ja työelämän tulevaisuuden näkymiin sekä alueemme suunnittelutyöryhmän näkemykseen. Lisäksi huomioitiin oma osaamistarpeiden laadullinen kartoitus (kesä/syysy 2020) sekä valtakunnallinen kysely ja kansallinen yhteistyö. Alueellisessa kehittämistyössä on tärkeää seurata ja ennakoida kirjastojen toimintaympäristön muutoksia.

Vankilakirjastoyhteistyön tavoitteena oli suunnitelmallisen asiantuntija-avun tarjoaminen toimialueen suljettuihin vankiloihin (Kuopion, Mikkelin ja Sukevan vankilat) sekä kansalliseen yhteistyöhön osallistuminen yhdessä Rikosseuraamuslaitoksen ja muiden vankilakirjastoyhteistyötä hoitavien kirjastojen kanssa. Asiantuntija-avun tavoitteena oli edistää yleisten kirjastojen toimintaperiaatteiden toteutumista alueen suljetuissa vankiloissa. Lähtökohtana oli vankeuslain (767/2005) 11 luvun 4 §, jonka mukaan vankilan kirjaston on toimittava yhteistyössä yleisten kirjastojen kanssa ja sen toiminnan tulee vastata yleisten kirjastojen toimintaperiaatteita. Vankilakirjastoyhteistyö nykyisen mallin mukaisena osana AKE-työtä päättyi vuoden 2021 loppuun.

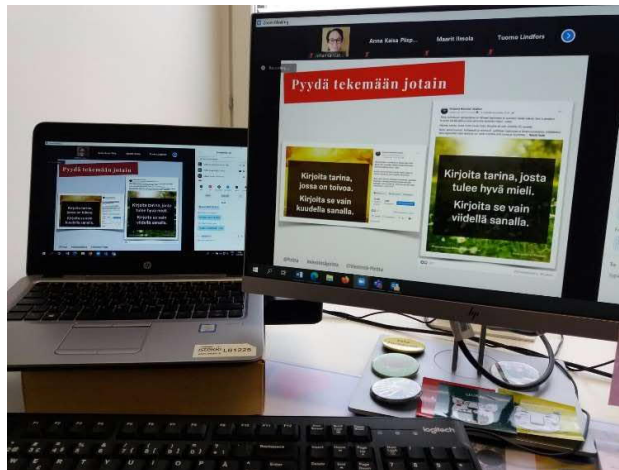
AKE-työllä on edistetty opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategian vaikuttavuustavoitetta osallisuudesta ja tasapuolisesta osallistumisesta kulttuuriin.

Vuoden 2021 toimintaa suunniteltaessa ei ollut varmuutta siitä, onko fyysisiä tilaisuuksia mahdollista järjestää vallitsevan pandemiatilanteen takia. Näin ollen osaamisen kehittämisen suunnitelmat painottuivat monipuolisiin etäopiskelukokonaisuuksiin, joita oli mahdollista myös siirtää kokonaan tai osittain paikan päällä järjestettäväksi tilanteen salliessa. Valitettavasti fyysiset tapaamiset eivät paria poikkeusta lukuun ottamatta olleet kuitenkaan vielä tarkoituksenmukaisia.



Vuoden 2021 osaamisen kehittämissessä oli viisi selkeää teemaa, joista jokaisen yhteyteen ideoitiin erilaisia osaamista kehittäviä toimia, kuten webinaareja, etätyöpajoja, aineistonos-toja, omaehtoista opiskelua tai keskustelutilaisuuksia verkossa. Etäkoulutuksissa ja -tilaisuuksissa hyödynnettiin Teams- ja Zoom-ympäristöjä sekä Liboppi-oppimisalustaa.

Noin puolet etäkoulutuksista haluttiin tarjota myös tallenteina. Tämä katsottiin tärkeäksi pienten kirjastojen henkilökunnan kouluttautumisen näkökulmasta, sillä koulutuksiin ei ole läheskään aina mahdollista osallistua reaaliaikaisesti. Tallenteet olivat katsottavissa 2 viikon ajan, jonka jälkeen ne poistettiin.



Osaamisen kehittämisen teemat vuonna 2021:

1. Tulevaisuuden työelämä ja työelämätaidot

jatkuva oppiminen, erilaiset ihmiset työyhteisössä, ongelmanratkaisutaidot

2. Tapahtumatuotanto ja markkinointi

kirjastolakinäkökulma tapahtumatuotannossa: kirjastot kansanvallan foorumeina, tapahtumatuotanto verkossa, viestintä kuntapäättäjille (nousi AVIn peruspalvelujen arvioinnissa esille kehittämiskohteeksi), näkökulmaa myös kirjastotilojen ja tapahtumien ohjeistuksista

3. Kokoelmat ja sisällöt (Liboppi)

valtakunnallinen yhteistyö, tuetaan etäopiskelua

4. Trendit, ennakointi ja strateginen näkökulma kirjastotyön kehittämissessä

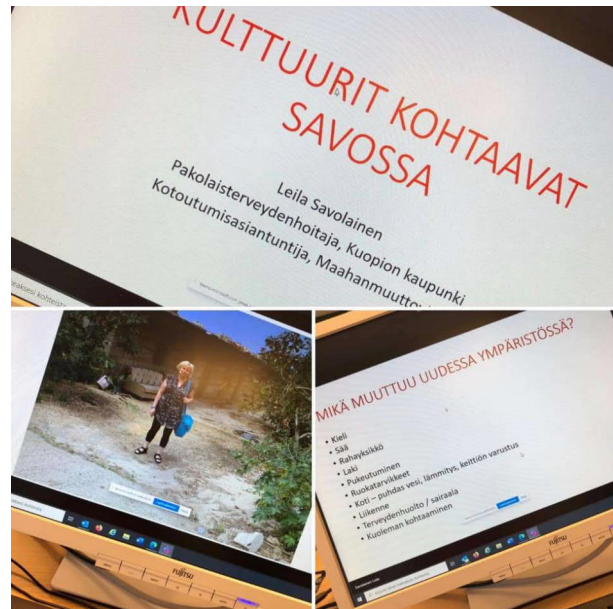
(yhteistyössä AVIn kanssa)

5. Digiosaamisen kehittämisen jatkaminen digihankkeen päättyttyä

(yhteistyössä Joensuun AKE:n kanssa)

KOULUTUSTILAISUUDET

Vuoden 2021 aikana järjestettiin runsaasti koulutustilaisuuksia sovittujen teemojen ympärille. Johtajille ja esimiehille järjestettiin työhyvinvointipajojen sarja sekä kehittämispäivä, jossa keskityttiin kokoelmatyön ajan kohtaisiin asioihin sekä käsiteltiin kirjastoalan tulevaisuuteen liittyviä ilmiöitä. Digitaatioja koulutettiin mm. Teams- ja Zoom -koulutusten sarjalla sekä *Digiä tunnissa* -koulutuksilla, jotka toimivat matalan kynnyksen digikoulutuksina ilman etukäteisilmoittautumista. Vuoden lopussa toteutettiin myös erillinen digiohjauskiertue 10 eri kirjastoon. *Tulevaisuuden työ-*



elämä ja työelämätaidot -teema kulki koulutuksissa mukana läpi vuoden, ja syksyllä siihen yhdistettiin mm. koulutusta kulttuurisen moninaisuuden huomioimisesta kirjastotyössä. Digiajan työhyvinvointi, työelämän muutos ja digitaalisen kuormituksen hallinta olivat myös tärkeitä koulutusaiheita vuoden aikana.

Koulutussuunnittelussa tehtiin yhteistyötä Itä-Suomen AVIn, Joensuun AKE:n ja muiden AKE-kirjastojen kanssa.

Palautetta kerättiin koulutustilaisuuksien jälkeen, palautteet talletettiin tiimin omaan käyttöön ja käytiin läpi yhdessä. Pitkään jatkuneista poikkeusoloista huolimatta koettiin, että yhteistyö alueen kirjastojen välillä lisääntyi. Myös yhteydenotot Savon AKE:n suuntaan lisääntyivät entisestään vuoden aikana.

Vuonna 2021 järjestetyt koulutukset:

Koulutustilaisuuden nimi, pvm, osallistujat, tallenteen katselukerrat, yhteensä

Johtajien työhyvinvointipaja: motivaation tukeminen	14.1.2021	17		17
Teams-koulutus 1: Teams-kokouksen järjestäminen ja ennakkoasetukset	22.1.2021	35	43	78
Johtajien työhyvinvointipaja: toimivan työyhteisön perustekijät	28.1.2021	14		14



Teams-koulutus 2: kokouksen vetäminen – työkalut ja lisävinkit	29.1.2021	16	65	81
Johtajien työhyvinvointipaja: ajattelun taidot	4.2.2021	14		14
Teams-koulutus 3: pienryhmätilat ja whiteboard	5.2.2021	14	58	72
Teams-koulutus 4: lisätoiminnot videokokousta monipuolistamaan	12.2.2021	18	62	80
(Työ)hyvinvointia	23.2.2021	31	58	89
Erilaiset ihmiset työelämässä	25.2.2021	25		25
Zoom-koulutus 1: työskentely Zoom-tapahtumassa	26.2.2021	17		17
Zoom-koulutus 2: Zoom-tapahtumien luominen	5.3.2021	12		12
Zoom-koulutus 3: näytön jakaminen Zoom-tapahtuman aikana	12.3.2021	11		11
Kohti tulevaisuutta, osa 1 (yhteistyössä Itä-Suomen AVI, Joensuun AKE, Lisää suuntaviittoja -hanke)	16.3.2021	35		35
Zoom-koulutus 4: Zoomin pienryhmätilat	19.3.2021	8		8
Kohti tulevaisuutta, osa 2 (yhteistyössä Itä-Suomen AVI, Joensuun AKE, Lisää suuntaviittoja -hanke)	23.3.2021	35		35
Digiä tunnissa: Excel	9.4.2021	28	42	70
Digiä tunnissa: Windows 10	23.4.2021	17	48	65
Etävinkkejä ja tekijänoikeuksia	28.4.2021	38	16	54
Somelivet	11.5.2021	17	7	24
Digiä tunnissa: Outlook	14.5.2021	10	24	34
Markkinointi somessa ja verkossa	18.5.2021	12	20	32
Celiaa ja selkokirjallisuutta	27.5.2021	21	14	35
Kirjastot demokratian ja kansanvallan areenoina	3.6.2021	31	16	47
Liboppi-koulutus	14.9.2021	4		4
Digiä tunnissa: Tietoturva	15.9.2021	24	20	44
Liboppi - kirjastolaisen aarrearkku (valtakunnallinen koulutus josta eritelty eri alueiden osallistujat)	9.9.2021	9	10	19
Kulttuurisen moninaisuuden huomioiminen kirjastoissa	24.9.2021	22	4	26
Digiajan työhyvinvointi	8.10.2021	14	5	19
Digiä tunnissa: Tekstinkäsittely	13.10.2021	19	2	21
Celiaa käytännössä	3.11.2021	19		19
Kuvaamiswebinaarit	11.11.2021	8		8
Savon kirjastonjohtajien kehittämispäivä	12.11.2021	25		25
Digiä tunnissa: VPN	17.11.2021	8	6	14



Marika Helovu: kipinää suositteluun! Teams	24.11.2021	31	31
Marika Helovu: kipinää suositteluun! Kuopio	25.11.2021	15	15
Marika Helovu: kipinää suositteluun! Teams	30.11.2021	29	29
Celiaa käytännössä	2.12.2021	18	18
Tulevaisuuden työelämä ja työelämätaidot	13.12.2021	22	22
Savon AKEn pikkujouluebinaari	15.12.2021	34	34
Celiaa käytännössä	14.12.2021	17	17

Osallistuneet: 794

Tallenteiden katselukerrat: 520

Kaikki yhteensä: 1314

ETÄKAHVIT

Vuonna 2021 järjestettiin kirjastojen henkilökunnan yhteisiä etäkahveja, Savon kirjastonjohtajille suunnattuja etäkahveja sekä yhden Itä-Suomen yhteiset etäkahvit. Sekä kirjastolaisten etäkahveilla että johtajien etäkahveilla oli aina jokin ajankohtainen teema. Toiveita etäkahvien aiheista saatiin kirjastoilta jonkin verran, ja niitä myös toteutettiin. Etäkahveilla ajankohtaisiin ja hyvinkin akuutteihin asioihin pystyttiin tarttumaan nopealla varoitusaajalla. Etäkahveilla oli usein mukana vierailijoita ajankohtaisista hankkeista, Itä-Suomen AVIsta tai esimerkiksi Suomen kirjastoseurasta. Myös alueen lanu-neuvoston (valtakunnallinen lasten ja nuorten lukemisen edistämisen asiantuntijaverkosto) edustajien kanssa on sovittu, että he tuovat neuvoston asiat tiedoksi yhteisillä etäkahveilla kahdesti vuodessa tai tarpeen mukaan.

Etukäteisilmoittautumista etäkahveille ei ollut, vaan kutsut lähetettiin aina suoraan kaikille kirjastoille.

Vuonna 2021 järjestetyt etäkahvit:

Etäkahvien teema, pvm, osallistujat, tallenteen katselukerrat, yhteensä

Etäkahvit: Liboppi-verkkokurssit	14.1.2021	45	45
Johtajien etäkahvit: Itä-Suomen kirjastot 2019	9.2.2021	32	32
Etäkahvit: maailma on sanoista tehty	11.2.2021	15	15
Etäkahvit: Teamsin perustaminen	24.2.2021	16	16
Johtajien etäkahvit: nuoret ja omatoimikirjastot	4.3.2021	19	19



Etäkahvit: lukutaitostrategiatyö	25.3.2021	32		32
Johtajien etäkahvit: kuntalaisen kirjasto	15.4.2021	19		19
Etäkahvit: Lisää suuntaviittoja -hanke	22.4.2021	27		27
Etäkahvit: lainattavat laitelootat	6.5.2021	25		25
Itä-Suomen yhteiset etäkahvit: lukudiplomisovellus	20.5.2021	43	35	78
Johtajien etäkahvit: Lanu-neuvosto	20.5.2021	26		26
Johtajien etäkahvit: kansallinen e-kirjasto	7.6.2021	17		17
Etäkahvit: sanataide	11.8.2021	21		21
Johtajien etäkahvit: kokoelmaohjelma	20.8.2021	23		23
Etäkahvit: Liboppi-etkot	2.9.2021	19		19
Etäkahvit: lanu-yhteistyö	7.9.2021	21		21
Etäkahvit: Liboppi.fi -päivän alueellinen osuus	9.9.2021	17		17
Etäkahvit: omatoimikirjastot	16.9.2021	25		25
Etäkahvit: ympäristöetäkahvit	12.10.2021	42		42
Johtajien etäkahvit: ajankohtaiset asiat	15.10.2021	28		28
Etäkahvit: Kirjastoseuran ajankohtaiset asiat	10.11.2021	22		22
Johtajien etäkahvit: väestökyselyn tulokset (AVI)	16.12.2021	20		20

Osallistuneet: 554

Tallenteiden katselukerrat: 35

Kaikki yhteensä: 589

MUU OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

Vuoden aikana osallistuttiin **Liboppi-oppimisalustan** AKE-kirjastojen valtakunnallisen toimituskunnan työhön ja yhteiseen kehittämiseen. Verkko-oppimisalustan valtakunnallisia ja alueellisia sisältöjä hyödynnettiin täydennyskoulutuksen järjestämisessä. Omia kursseja julkaistiin vuoden aikana kolme, esimerkiksi toivottu *Kuinka tuen ikäihmisiä mobiililaitteiden käytössä kirjastoissa* -verkkokurssi, joka oli alueen kirjastolaisten käytössä koko vuoden. Lisäksi valtakunnallisia sisältöjä markkinoitiin mm. etäkahveilla, verkkosivuilla ja sähköpostitse. Alueen kirjastoille annettiin myös tarvittaessa tukea oppimisalustan käytössä.

Alkuvuodesta perustettiin **Savon kirjastolaisten oma Teams-ympäristö**. Ympäristön on tarkoitus toimia matalan kynnyksen keskustelualustana, joka tarjoaa mm. koulutusmateriaalien jakamiseen hyvän alustan. Teams-ympäristön suunnit-



telu käynnistettiin yhteisillä Savon kirjastolaisten etäkahveilla helmikuussa, jolloin sinne luotiin myös rakenne ja seuraavat kanavat: Yleinen, Aikuisten sisällöt, Kirjastoautot, Koulutukset ja materiaalit, Lanu-työ, Liboppi, Seniorityö ja Tapah-tumat. Tarkoitus on yhdessä muokata ympäristöä alueemme tarpeita vastaavaksi.

Vuonna 2021 lanseerattiin myös **lainattavat laitelootat**. Käytössä on kolme eri-laista laitelaatikkkoa, joita kirjastot voivat tilata käyttöönsä kahden viikon ajaksi. Jokaisen laitelootan mukana on perusteelliset ohjeet laitteiden käyttöön sekä vie-raskirja, johon kirjastot voivat jättää palautetta. Lisäksi mukana on digiasioista vastaavan AKE-informaation suorat yhteystiedot ongelmatilanteiden varalle. *Ko-keile!* -laatikossa on Oculus-virtuaalilasit ja Chromecast, *Pelaa!* -laatikossa on pe-likonsoli ja muutama peli ja *Kuvaa!* -laatikko sisältää järjestelmäkameran, 360-kameran sekä jalustan. Lainattavia laitelootia esiteltiin mm. yhteisillä etäkah-veilla. Mukana kulkeviin vieraskirjoihin on tullut hyviä vinkkejä ja lisäohjeita muille kirjastoille. Kirjastot olivat hyödyntäneet laitteita tapahtumissa, digitaito-ten oppimisessa ja esimerkiksi kirjaston markkinoinnissa.

"Saatiin tarjota asiakkaille elämyksiä ja hyvää mieltä koko päivän ajan!

Lainataan todellakin toistekin!"

"Kokeiltiin työporukan kesken VR-laseja. Kokemus oli ajatuksia herättävä.

Piristi päivää kummasti!"

Vuoden 2020 loppuun päätyneen digihankkeen jälkeen saimme paljon toiveita di-giohjauksesta kirjastoissa paikan päällä. Vuoden 2021 loppupuolella tällaiseen lä-hiohjaukseen oli mahdollisuus, tautitilanteen hieman hellittäessä alueellamme. **Digiohjauskiertue** järjestettiin marras-joulukuussa 2021. Mahdollisuutta digioh-jaukseen tarjottiin kaikille alueen kirjastoille, ja mukaan ilmoittautui yhteensä 10 kirjastoa tai lähikirjastoa. Lisäksi järjestettiin yksi etäopastus. Ohjauskerrat kes-tivät noin pari tuntia ja jokainen vierailu räätälöitiin kirjaston tarpeiden mukaan: henkilökunnan kanssa käytiin läpi esimerkiksi erilaisia laitteita, tietoturva-asi-oita, pilvipalveluja, some-asioita ja asiakkaille annettavan digiavun ongelmatilan-teita. Ohjausta annettiin yhteensä 40 henkilölle. Tapaamisten ja palautteen myötä saatiin lisätietoa siitä, millaista digiosaamisen kehittämistä on tarpeen suunnitella seuraavalle toimintavuodelle.

Loppuvuodesta myös opintomatkan toteuttaminen oli mahdollista.

Opintomatka Seinäjoelle

järjestettiin 16.-17.12. lasten- ja nuorten kirjastotyötä tekeville alueemme kirjastoammatilaisille. Matkan aikana tutustuttiin kulttuurikeskus Vanhaan paikuun, Seinäjoen kaupungin kirjaston lasten- ja nuorten kirjastotyöhön sekä Erten toimintaan. Lisäksi kuultiin kirjailijavierasta ja päästiin kuulemaan mm. poikien lukemattomuudesta. Matkalle lähti yhteensä 19 henkilöä Etelä- ja Pohjois-Savon kirjastoista. Palautteissa koettiin, että opintomatka sai paljon uusia ideoita ja näkökulmia oman kirjaston lasten ja nuorten palveluiden kehittämiseen.



RYHMÄHAASTattelut kirjastojen kanssa

Osaamistarpeita ja kirjastojen kuulumisia selvitettiin loppuvuodesta ryhmähaastattelujen avulla. Haastattelut valmisteltiin kehittävän arvioinnin näkökulmasta, siirtäen painopistettä menneen läpikäynnistä tulevaisuuteen päin. Vaikka loppuvuodesta tulevan vuoden suunnitelmat olivat jo pitkällä, saatiin haastatteluista todella paljon täsmennyksiä ja lisäyksiä suunnitelmiin sekä arvokasta tietoa kirjastojen tilanteesta. Haastattelut järjestettiin etänä yhteensä 15 alueen kirjaston kanssa. Mukaan pyydettiin kirjastoja, jotka eivät olleet mukana edellisen vuoden haastattelukierroksella. Haastattelut toteutettiin 2-4 henkilön ryhmissä, joihin yhdisteltiin henkilökuntaa samantyyppisistä kirjastoista.

Haastattelutilanteet haluttiin pitää rentoina. Käytössä oli kevyt keskustelurunko, jonka mukaisesti keskustelua käytiin seuraavista teemoista: kirjastojen ajankohdattaiset kuulumiset, vuoden 2022 kehittämisteemojen esittely ja niistä keskustelu, muut keskustelijoita kiinnostavat koulutusaiheet ja toimintaideat sekä viestintään, koulutusmuotoihin ja muuhun toimintaan liittyvä yleinen palaute. Aikaa jäi myös vapaalle keskustelulle. Kattava kooste haastattelujen tuloksista julkaistiin Savon AKE:n verkkosivuilla. Haastattelut onnistuivat niin hyvin, että vastaavaa menetelmää hyödynnetään varmasti myös jatkossa.

VIESTINTÄ

Viestinnän rooli korostuu laajassa ja moninaisessa Savon kirjastojen verkostossa. Alueella on paljon pieniä kirjastoja, ja kaikkien alueen kirjastojen tavoittaminen viestinnässä on tärkeää. Savon AKEn viestintää ja visuaalista ilmettä uudistettiin vuodenvaihteessa 2019-2020. Keskeisimmät viestintäkanavat ovat Savon AKEn julkinen kotisivu <http://savonake.fi> sekä sähköposti. Lisäksi Savon AKella on Instagram-tili, julkinen Facebook-profiili sekä suljettu Facebook-ryhmä.

Viestintää toteutetaan oman viestintäsuunnitelman mukaisesti. Suunnitelmaan on koottu Savon AKEn viestinnän periaatteita, arvoja ja käytänteitä. Viestinnällä pyritään informoimaan mahdollisimman laajasti Savon alueella, mutta luomaan samalla rentoa ja avoimuutta edistävää ilmapiiriä. Viestinnän tavoitteena on tuoda Savossa tehtävää AKE-työtä, kehittämistä ja kouluttamista tutuksi sekä tuoda esille alueen kirjastolaisten osaamista ja vahvuuksia. Viestintäkanavia käytetään monipuolisesti ja suunnitelmallisesti. Esim. Savon AKEn julkinen Facebook-sivu pyrkii erityisesti nostamaan esiin alueen kirjastojen osaamista.



VANKILAKIRJASTOYHTEISTYÖ

Vankilakirjastoyhteistyötä on hoitanut kirjastosihteerit 30 % työpanoksella. Työtä on tehty tasapuolisesti kaikissa toimialueen suljetuissa vankiloissa, joita ovat Kuopion, Mikkelin ja Sukevan vankilat. Vankiloiden tilanteet kirjastojen osalta poikkeavat toisistaan, joten vankiloiden edustajien ja Rikosseuraamuslaitoksen kanssa sovittiin niistä toimista, jotka parhaiten vastaavat kunkin vankilan tarpeita. Asiantuntija-apua on annettu esimerkiksi vankilan kokoelmatyön tai erilaisten toimintojen ohjeistamisessa vankilan henkilökunnalle. Turun kaupunginkirjasto koordinoi vankilakirjastotoimintaa, ja sen ohjauksessa on pohdittu kansallisesti

mm. toiminnan jatkuvuuden rakentamista. Vankilayhteistyötä hoitava kirjastosihtööri oli mukana vankilakirjastotyön kansallista toimintamallia valmistelevassa työryhmässä, joka pyrki määrittämään kirjastojen asiantuntijatyötä vankiloissa. Lisäksi Kuopion kaupunginkirjaston edustus oli mukana Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen alueellisessa kirjastotyöryhmässä.

Pandemiatilanne vaikutti huomattavasti vuoden 2021 aikana tehtyyn yhteistyöhön, sillä mahdollisuus päästä vierailemaan vankiloissa vaihteli tilanteen mukaan. Alueen vankiloissa päästiin vierailemaan vuoden aikana yhteensä 7 kertaa. Vierailuihin sisältyi mm. kirjailijavierailu (43 osallistujaa kahdessa eri tilaisuudessa), satujen lukemista vankien kanssa (toimintamuoto, jossa vangin lukema satu videoidaan ja toimitetaan esimerkiksi omalle lapselle), vankilakirjastojen tilanteen kartoittamista sekä henkilökunnan ohjeistamista mm. kokoelmatyössä sekä erilaisten toimintamuuotojen toteuttamisessa.

Kaikkiin alueen vankiloihin pidettiin säännöllisesti yhteyttä sähköpostitse. Vankiloille myös lähetettiin suosittelulistoja hankintoihin. Kaikkien kolmen vankilan ohjaajia on perehdytetty erilaisiin kirjastojen tarjoamiin palveluihin, kuten Celian ja Monikulttuurisen kirjaston palveluihin.

Oulun, Joensuun ja Kuopion kirjastot järjestivät yhdessä vankiloiden henkilökunnalle ja vankilakirjastoyhteistyöstä kiinnostuneille kirjastoammattilaisille suunnatun koulutuskokonaisuuden syksyllä 2021. Webinaareja oli yhteensä 5, ja niiden aiheet pohjautuivat vankiloille tehtyyn kyselyyn koulutustarpeista. Osallistujia oli yhteensä 90.

ANTOKAUKOLAINAUS

Yhtenä alueellisen kehittämistehtävän toteutustapana esitetään kirjastolain esittämissä kaukolainojen antaminen muille yleisille kirjastoille, ja tästä antokaukolainauksesta syntyvät postituskulut katsotaan katettavaksi valtionavustuksella. Kuopion kaupunginkirjasto lähetti antokaukolainoja vuoden 2021 aikana yhteensä 1190 kappaletta.



KANSALLINEN YHTEISTYÖ

Alueellista kehittämistyötä hoitavat henkilöt ovat olleet aktiivisesti mukana kansallisessa yhteistyössä ja osallistuneet muiden alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen välisiin tapaamisiin ja viestintään, hyvien ideoiden jakamiseen ja kansallisella tasolla tehtävään kehittämistoiminnan suunnitteluun ja työryhmiin. Itä-Suomen laajuista yhteistyöstä tehdään Itä-Suomen yleisten kirjastojen kehittämisverkostossa yhdessä AVIn kanssa.

SAVON AKEN VUOSI 2021 LUKUINA

- Koulutuksiin osallistuneet henkilöt 794
- Koulutustallenteiden katselukerrat 520
- Etäkahveille osallistuneet henkilöt 554
- Etäkahvitallenteen katselukerrat 35
- Opintomatkalle osallistuneet 19
- Digiohjauskiertueelle osallistuneet 40
→ kaikki yhteensä 1962
- Koulutustilaisuuksien määrä 40
- Etäkahvien määrä 22
- Annettujen kaukolainojen määrä 1190





SAVON AKE verkostokartta

